

Svet
Evropske unije

Bruselj, 8. junij 2023
(OR. en)

10249/23

ENFOPOL 269
ENFOCUSTOM 66
COSI 106
CULT 71
JAI 789

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Datum:	8. junij 2023
Prejemnik:	delegacije
Št. predh. dok.:	9387/23
Zadeva:	Sklepi Sveta o boju proti nedovoljeni trgovini s kulturnimi dobrinami – sklepi Sveta (8. junij 2023)

V prilogi vam pošiljamo sklepe Sveta o boju proti nedovoljeni trgovini s kulturnimi dobrinami, ki jih je Svet (pravosodje in notranje zadeve) odobril na 3995. seji 8. junija 2023.

SKLEPI SVETA
o boju proti nedovoljeni trgovini s kulturnimi dobrinami

SVET EU –

OB OPOZARJANJU na strategijo EU za varnostno unijo za obdobje 2020–2025¹ in strategijo EU za boj proti organiziranemu kriminalu za obdobje 2021–2025²,

OB OPOZARJANJU na Sklepe Sveta o pristopu EU h kulturni dediščini v konfliktih in krizah³, sprejete leta 2021,

OB UPOŠTEVANJU resolucij Varnostnega sveta Združenih narodov 2253, 2199, 2462 in 2347, v katerih je z veliko zaskrbljenostjo ugotovljeno, da teroristične organizacije ustvarjajo prihodke z nedovoljeno trgovino s kulturnimi dobrinami, in resolucije Generalne skupščine Združenih narodov iz leta 2018 o vračanju ali nadomestitvi kulturnih dobrin državam izvora,

OB UPOŠTEVANJU Resolucije Evropskega parlamenta z dne 17. januarja 2019 o čezmejnih zahtevah za vrnitev umetniških del in kulturnih dobrin, zaplenjenih v oboroženih spopadih in vojnah,

OB POZDRAVLJANJU Sporočila Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o akcijskem načrtu EU za boj proti nedovoljeni trgovini s kulturnimi dobrinami⁴, ki je pomemben korak v boju proti temu pojavu in ga države članice želijo nadgraditi,

¹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o strategiji EU za varnostno unijo (COM(2020) 605 final).

² Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o strategiji EU za boj proti organiziranemu kriminalu za obdobje 2021–2025 (COM(2021) 170 final).

³ 9837/21.

⁴ 16107/22.

OB PRIZNAVANJU, da je nedovoljena trgovina s kulturnimi dobrinami donosna dejavnost za organizirani kriminal ter uničujoče in nepopravljivo vpliva na kulturno dediščino v EU in zunaj nje, zato je potreben prilagojen odziv na ravni EU,

OB POUDARJANJU, da je treba naš odziv organizirati na podlagi izboljšane preprečevanja in odkrivanja kriminala s strani udeležencev na trgu in ustanov za varstvo kulturne dediščine ter na podlagi okrepitve zmogljivosti organov za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj ter sodstva, boljšega mednarodnega sodelovanja in večje podpore drugih ključnih deležnikov, kot je predlagala Komisija v akcijskem načrtu,

Preprečevanje in odkrivanje nedovoljene trgovine s kulturnimi dobrinami, ki ju zagotavljajo udeleženci na trgu in ustanove za varstvo kulturne dediščine

OB UPOŠTEVANJU, da so udeleženci na trgu kulturnih dobrin, zbiratelji in ustanove za varstvo kulturne dediščine v pravem položaju, da pomagajo preprečevati in odkrivati kazniva dejanja, povezana s kulturnimi dobrinami, zato morajo biti ozaveščeni o veljavni zakonodaji in drugih nezakonodajnih orodjih, katerih cilj je preprečevanje in odkrivanje takih kaznivih dejanj,

OB ZAVEDANJU, da ima trgovinska zakonodaja EU pomembno vlogo pri preprečevanju in odkrivanju nedovoljene trgovine s kulturnimi dobrinami zaradi njene tipične čezmejne narave,

OB HKRATNEM UGOTAVLJANJU, da se lahko podroben pregled in nadzor trgovine s kulturnimi dobrinami na enotnem trgu zelo razlikuje, zato bi bilo treba izboljšati sledljivost,

OB POUDARJANJU, da morajo lastniki ali upravljalci javnih in zasebnih zbirk sprejeti prostovoljne ukrepe, da bi se bolje zaščitili pred kaznivimi dejanji zoper lastnino, in sicer s pripravo izčrpnih katalogov svojih zbirk, na primer z obstoječimi orodji, kot je Object-ID Mednarodnega muzejskega sveta (ICOM), in z boljšim prijavljanjem premoženjskih kaznivih dejanj, da bi se ukradena kulturna lastnina pojavila hitro, ter s podrobnim opisom v nacionalnih zbirkah podatkov o ukradenih umetninah in Interpolovi zbirki podatkov o ukradenih umetniških delih,

OB OPOZARJANJU na ključni pomen preiskav kriminalnih mrež in nezakonitih denarnih tokov v posameznih primerih nedovoljene trgovine ter na dejstvo, da lahko storilci kaznivih dejanj celo zakonito pridobljene kulturne dobrine zlorabijo za kazniva dejanja, kot sta pranje denarja ali financiranje terorizma,

Okrepitev zmogljivosti organov za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj ter sodstva

OB POUDARJANJU, da trenutno razpoložljivi obveščevalni podatki ne odražajo ustrezno razširjenosti in obsega nedovoljene trgovine s kulturnimi dobrinami,

OB UPOŠTEVANJU, da morajo javni organi ustrezno poznati način delovanja storilcev kaznivih dejanj, si med seboj izmenjavati informacije, poznati zahteve glede znotrajagencijskega in medagencijskega sodelovanja ter imeti na voljo posebna orodja, vključno s sodobnimi tehnologijami, kot je programska oprema za registracijo in odkrivanje nezakonitih tokov kulturne lastnine ali strojna oprema za nadzor in zaščito pomembnih lokacij,

OB OPOZARJANJU na potrebo po boljši izmenjavi in sodelovanju med specializiranimi nacionalnimi organi, ki se ukvarjajo s tem področjem kriminala,

OB ZAVEDANJU, da imajo preprodajalci kulturnih dobrin koristi od neenakomerne inkriminacije zadevnih kaznivih dejanj po EU,

Okrepitev mednarodnega sodelovanja in čim večja podpora deležnikov

OB UPOŠTEVANJU vrednosti kulturne dediščine za družbo in njene ranljivosti za škodo, povzročeno s kaznivimi dejanji na konfliktnih in kriznih območjih,

OB POUDARJANJU, da je treba zaščititi kulturno dediščino na konfliktnih območjih, zlasti glede na posebne razmere v Ukrajini, spričo katerih so potrebni nadaljnji ukrepi za zaščito ukrajinske kulturne dediščine zaradi vojne agresije Rusije,

OB UPOŠTEVANJU dejstva, da je ozaveščenost javnosti o škodi, ki jo lahko povzroči nedovoljena trgovina s kulturnimi dobrinami, omejena –

**POZDRAVLJA AKCIJSKI NAČRT KOMISIJE IN JO POZIVA, NAJ SI DEJAVNO
PRIZADEVA ZA NASLEDNJE UKREPE:**

1. v tesnem sodelovanju z Unescom začne dialog s trgov umetnin o vprašanjih, povezanih z zaščito kulturnih dobrin in trgovino z njimi na enotnem trgu, vključno z dogodkom na visoki ravni v letu 2023;
2. razvije in vzpostavi elektronski sistem za uvoz kulturnih dobrin v Unijo ter ga razširi, da bi lahko vključeval tudi izvoz kulturnih dobrin, na podlagi ugotovitev opravljene študije izvedljivosti;
3. še naprej financira razvoj rešitev za izboljšanje sledljivosti in odkrivanja kulturnih dobrin, izda smernice za države članice o vzpostavitvi registrov o prodaji (vključno s spletno prodajo), ki vsebujejo podrobne informacije o prodajalcu in kupcu ter predmetu kulturne dediščine, ki se prodaja, ter predlaga obveznost, da mora vsakdo, ki posluje s kulturnimi dobrinami v državah članicah, voditi evidenco transakcij s kulturnimi dobrinami. Konkretno podrobnosti bi bilo treba preučiti v prihodnji študiji izvedljivosti;
4. preuči ukrepe za usklajitev in medsebojno povezanost zbirk podatkov držav članic o ukradenih kulturnih dobrinah po vsej EU, vključno s povezavo z Interpolovo zbirko podatkov o ukradenih umetniških delih in drugimi ustreznimi zbirkami podatkov;
5. sodeluje z ICOM pri spodbujanju etičnega kodeksa ICOM za muzeje, izboljšanju zmogljivosti in zagotavljanju usposabljanj osebja v muzejih in ustanovah za varstvo kulturne dediščine v več državah članicah, da bi bolje evidentirali in zavarovali svoje zbirke;
6. s podporo Europolu opredeli in omogoči enotnejše kategorije za zbiranje podatkov, kar bi lahko v prihodnosti privedlo do zbiranja podatkov po vsej EU prek Eurostata;

7. doda nedovoljeno trgovino s kulturnimi dobrinami v začetno usposabljanje uradnikov stalne enote agencije Frontex za odkrivanje čezmejnih kaznivih dejanj;
8. oceni obstoječa digitalna orodja za preiskave (tudi tista, ki jih financira Komisija) in spodbuja dostop držav članic do teh orodij ter pozove evropski klirinški odbor (*European Clearing Board*), naj oceni, ali se lahko to izvaja ob podpori Europolovega laboratorija za inovacije in drugih pobud na tem področju;
9. evidentira nacionalno zakonodajo držav članic, ki inkriminira nedovoljeno trgovino s kulturnimi dobrinami, in izvajanje konvencije iz Nikozije;
10. poveča podporo varovanju ukrajinskih kulturnih dobrin pred uničenjem, krajo in nedovoljenim izvozom, in sicer tako, da podpre registracijo ter – na zahtevo – evakuacijo in fizično zaščito zbirk;
11. poveča zmogljivosti tretjih držav za čezmejno sodelovanje in preiskave na področju pranja denarja, povezanega s kulturnimi dobrinami, zlasti z razširitvijo področja uporabe globalnega instrumenta EU za preprečevanje pranja denarja, da bo vključevalo Azijo in Latinsko Ameriko;
12. zagotovi finančno podporo ICOM za posodobitev opazovalnice ICOM, ki centralizira in razširja informacije in vire za mednarodno ozaveščenost javnosti ter usmerjenost politike v varovanje kulturnih dobrin;
13. podpira Unesco pri oblikovanju priročnika za novinarje za poročanje o kaznivih dejanjih, povezanih s kulturno dediščino;
14. podpira pobude za vključevanje mladih prek programov Ustvarjalna Evropa, Evropska solidarnostna enota in Erasmus+;

POZIVA DRŽAVE ČLANICE, NAJ:

15. ozaveščajo, da bi zagotovile, da javne in zasebne zbirke evidentirajo svojo lastnino in jo registrirajo v ustreznih zbirkah podatkov ter prijavijo primere kaznivih dejanj zoper lastnino organom za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj, pri čemer uporabijo mednarodno dogovorjene standarde in orodja (kot so standard za identifikacijo objektov [Object ID], standardi za knjižnice in arhive ali Interpolova zbirka podatkov o ukradenih umetniških delih);
16. razmislijo o vzpostavitvi in upravljanju namenskih nacionalnih podatkovnih zbirk ukradenih kulturnih dobrin, če te ne obstajajo, in izboljšajo take obstoječe zbirke podatkov, pri tem pa razmislijo o morebitni povezavi z Interpolovo zbirko podatkov o ukradenih umetniških delih;
17. Interpolu poročajo o ukradenih kulturnih dobrinah prek njegove zbirke podatkov o ukradenih umetniških delih ter z Europolom in Interpolom ter drugimi pristojnimi organi izmenjujejo informacije o primerih nedovoljene trgovine s kulturnimi dobrinami, da bi se izboljšal pregled nad obveščevalnimi podatki;
18. prek carinskega informacijskega sistema okrepijo učinkovito sodelovanje in izmenjavo informacij med pristojnimi in carinskimi organi, tudi prek Svetovne carinske organizacije, ter s Komisijo⁵ v boju proti goljufijam in drugim kaznivim dejanjem, povezanim s kulturnimi dobrinami;
19. v okviru svoje nacionalne ocene tveganja v skladu z zakonodajo na področju preprečevanja pranja denarja opredelijo, ocenijo in razumejo tveganja nedovoljene trgovine s kulturnimi dobrinami v povezavi s pranjem denarja in financiranjem terorizma ter sprejmejo ustrezne ukrepe za zmanjšanje teh tveganj;
20. ozaveščajo in izdajo smernice za zasebni sektor v zvezi s tem, kako v sodelovanju s pristojnimi organi čim bolje izpolniti obveznosti preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma;

⁵ Glej Uredbo Sveta (ES) št. 515/97 z dne 13. marca 1997 o medsebojni pomoči med upravnimi organi držav članic in o sodelovanju med njimi in Komisijo zaradi zagotavljanja pravnega izvajanja carinske in kmetijske zakonodaje (UL L 82, 22.3.1997, str. 1–16).

21. izboljšajo sodelovanje med pooblaščenimi subjekti s trga umetnin in starin, finančnim sektorjem, finančnoobveščevalnimi enotami ter specializiranimi organi za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj, kar lahko vključuje carinske organe in organe, pristojne za boj proti nedovoljeni trgovini s kulturnimi dobrinami, in sicer z izmenjavo znanja in usposabljanjem o tveganjih in vrstah nezakonitih dejavnosti, povezanih s kulturnimi dobrinami, ob upoštevanju možnosti sodelovanja med javnimi in zasebnimi subjekti, pa tudi z razmislekom o vzpostavitvi namenskega sistema za opozarjanje ali profilov tveganja, kadar so kulturne dobrine vključene v finančne transakcije, zastavljanje, posojila ali obveznice;
22. spodbujajo spoštovanje obveznosti potrebne skrbnosti in preglednosti transakcij v skladu z Unescovim mednarodnim etičnim kodeksom za trgovce s kulturnimi dobrinami in etičnim kodeksom ICOM za muzeje;
23. čim bolj povečajo potencial platforme EMPACT za primere nedovoljene trgovine s kulturnimi dobrinami, tudi v zvezi s preiskavami kriminalnih mrež in povezanih nezakonitih denarnih tokov;
24. v celoti izkoristijo Europolovo in Eurojustovo podporo ter strokovno znanje na področju čezmejnega sodelovanja na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj in pravosodnega sodelovanja;
25. če se zdi potrebno, zagotovijo ustrezno gradnjo zmogljivosti nacionalnih organov za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj ter pravosodnih organov, na primer z vzpostavitvijo in usposabljanjem specializiranih enot za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj ter specializiranih skupin tožilcev, pa tudi z zagotavljanjem osnovnega usposabljanja pripadnikov policije, carinskih organov in mejne straže, ki sodelujejo pri rutinskih pregledih;
26. razmislijo o sklenitvi memorandumov o soglasju med zadevnimi organi za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj ter zadevnimi ustanovami za varstvo kulturne dediščine, da bi se zagotovila ustrezno ravnanje z zaseženimi ali odvzetimi kulturnimi dobrinami in njihovo skladiščenje;

27. razmislijo o podpisu, ratifikaciji in izvajanju Konvencije Sveta Evrope iz Nikozije o protipravnih ravnanjih v zvezi s kulturnimi dobrinami ali uporabi njenih načel, kadar se to zdi primernejše;
28. razmislijo o podpisu in ratifikaciji Konvencije Unesca iz leta 1970 o ukrepih za prepoved in preprečevanje nedovoljenega uvoza in izvoza kulturnih dobrin ter prenosa lastninske pravice na njih in Konvencije Unidroit o ukradenih ali nezakonito izvoženih predmetih kulturne dediščine iz leta 1995;
29. preučijo ukrepe za vrnitev ukradenega predmeta zakonitemu lastniku ne glede na zastaranje kazenske odgovornosti;

SPODBUJA DRŽAVE ČLANICE, NAJ V SODELOVANJU S KOMISIJO:

30. podprejo okrepitev in kontinuiteto mreže EU CULTNET, da bi se v celoti izkoristil njen potencial, vključno z napotitvijo ustreznega osebja v Europol, da bi tam vzpostavili kontaktno točko EU CULTNET, ki bi usklajevala skupne dejavnosti, se povezovala z mednarodnimi akterji in prispevala k operativnemu in strateškemu delu v boju proti nedovoljeni trgovini s kulturnimi dobrinami, ter z razvojem skupnih ukrepov, kot je izboljšanje hitrega dostopa organov za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj do potrebnega strokovnega znanja arheologov ali strokovnjakov za kulturno dediščino. Treba bi bilo predvideti dolgoročno financiranje kontaktne točke;
31. si še naprej prizadevajo za izvajanje sklepov Sveta o pristopu EU h kulturni dediščini v konfliktih in krizah⁶ ter še naprej spremljajo doseženi napredek;
32. izvajajo Resolucijo Sveta o delovnem načrtu EU za kulturo za obdobje 2023–2026 s podpiranjem izmenjave informacij med strokovnjaki za kulturno dediščino in organi, pristojnimi za boj proti nedovoljeni trgovini s kulturnimi dobrinami, z vrsto delavnic in dejavnosti vzajemnega učenja;

⁶ 9837/21.

33. vzpostavijo mrežo strokovnjakov za kulturno dediščino in arheologov, ki bi lahko zagotavljala strokovno znanje in tako pomagala pri kazenskih preiskavah, usklajevala pa bi jo kontaktna točka EU CULTNET pri Europolu, ter sodelovanje, kadar je to ustrezno, v okviru EMPACT. Komisija naj podpira to mrežo, kot je ustrezno;
 34. razmislijo o vzpostavitvi posebnega iskalnika za odkrivanje nedovoljene trgovine s kulturnimi dobrinami ali o možnostih za združevanje obstoječih zmogljivosti/podatkovnih zbirk IT, in sicer v sodelovanju z Europolovim laboratorijem za inovacije in na podlagi pozitivnega mnenja evropskega klirinškega odbora inovacijskega laboratorija, da bi vzpostavili celovit instrument IT za analizo predmetov kulturne dediščine, ki se tržijo;
 35. ob ustreznem upoštevanju dela, ki poteka na tem področju, razmislijo o vlogi nezamenljivih žetonov (NFT) v boju proti nedovoljeni trgovini s kulturnimi dobrinami, zlasti v zvezi s transakcijami, ki vključujejo digitalna umetniška dela;
 36. po petih letih od sprejetja spremljajo in ocenijo izvajanje ukrepov iz teh sklepov Sveta.
-